

EIROPAS PARLAMENTS

2004

2009

Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komiteja

PAGaidu
2006/2060(INI)

3.4.2006

ZIŅOJUMA PROJEKTS

attiecībā uz tematisko stratēģiju par gaisa piesārņojumu
(2006/2060(INI))

Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komiteja

Referente: *Dorette Corbey*

SATURS

	Lpp.
EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS	3
PASKAIDROJUMS	8

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

attiecībā uz tematisko stratēģiju par gaisa piesārņojumu (2006/2060(INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Komisijas paziņojumu Padomei un Eiropas Parlamentam attiecībā uz tematisko stratēģiju par gaisa piesārņojumu (KOM(2005)0446),
 - ņemot vērā Kopienas Sesto rīcības programmu vides jomā (*EAP*)¹,
 - ņemot vērā Lisabonas stratēģiju (2002. gada 15.–16. marta Barselonas Eiropadomes secinājumi),
 - ņemot vērā Komisijas paziņojumu par programmu „Tīrs gaiss Eiropai” (*CAFE* programma): virzībā uz tematisko stratēģiju par gaisa kvalitāti (KOM(2001)0245),
 - ņemot vērā ietekmes novērtējumu attiecībā uz tematisko stratēģiju par gaisa piesārņojumu un priekšlikumu Direktīvai „Par apkārtējā gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai” (*IA*) (SEK(2005)1133),
 - ņemot vērā veselības aspektus saistībā ar gaisa piesārņojumu, kā izriet no PVO projekta „Sistemātisks pārskats par veselības aspektiem saistībā ar gaisa piesārņojumu” Eiropā rezultātiem²;
 - ņemot vērā Eiropas Vides politikas institūta (*IEEP*) ziņojumu par tā politiku³,
 - ņemot vērā Pamatdirektīvu 96/62/EK⁴ un atvasinātās direktīvas, kā arī Komisijas priekšlikumu jaunai direktīvai par apkārtējā gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropā (KOM(2005)0447),
 - ņemot vērā direktīvu par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli (*IPPC*)⁵,
 - ņemot vērā Vides Eiropadomes 2006. gada 9. marta secinājumus,
 - ņemot vērā Reglamenta 45. pantu,
 - ņemot vērā Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejas ziņojumu un Reģionālās attīstības komitejas atzinumu (A6-0000/2006),
- A. tā kā gaisa piesārņojums ir viens no galvenajiem nāves un slimību cēloņiem Eiropā, un tā dēļ statistiskais paredzamais mūža ilgums ir samazinājies par vairāk nekā 8 mēnešiem; tā kā piesārņojums īpaši apdraud bērnu, vecāka gadagājuma cilvēku un personu, kas cieš no

¹ OV L 242, 10.9.2002., 1. lpp.

² (<http://www.euro.who.int/document/E83080.pdf>)

³ http://www.europarl.eu.int/comparl/envi/default_en.htm

⁴ OV L 296, 21.11.1996., 55. lpp.

⁵ OV L 257, 10.10.1996., 26. lpp.

- elpošanas orgānu un sirds un asinsvadu slimībām, kā arī to cilvēku veselību, kuri dzīvo teritorijās ar augstu piesārņojuma koncentrāciju, piemēram, pilsētās un galveno autoceļu tuvumā;
- B. tā kā smalkās cietās daļiņas $PM_{2,5}$ un piezemes ozons ir gaisa piesārņotāji, kas visbiežāk ir veselības problēmu cēloņi;
 - C. tā kā gaisa piesārņojums rada zaudējumus 55 % Eiropas ekosistēmu;
 - D. tā kā gaisa piesārņojums ir visu dalībvalstu un pārrobežu problēma, jo daļiņas un citas piesārņojošās vielas pārvietojas simtiem kilometru lielos attālumos, un tādēļ ir nepieciešams risinājums Eiropas līmenī;
 - E. tā kā 7. pants Kopienas Sestajā rīcības programmā vides jomā (6. EAP) nosaka, ka viens no tās mērķiem ir sasniegt „tādu gaisa kvalitāti, kas nerada negatīvas sekas un riskus cilvēku veselībai un videi”;
 - F. tā kā Komisija savā ietekmes novērtējumā (IA) ir iesniegusi trīs scenārijus (A, B un C), atspoguļojot dažāda līmeņa sasniedzamos mērķus, kā arī visu tehniski iespējamo pasākumu scenāriju piesārņojuma samazināšanai;
 - G. tā kā IA ir parādīts, ka vairākums Eiropas iedzīvotāju atbalsta Eiropas Savienības politiku attiecībā uz gaisa kvalitātes uzlabošanu, kas sasaucas ar to stratēģisko mērķu īstenošanu, kas norādīti C scenārijā, taču Komisija stratēģijai ir izvēlējusies zemāka līmeņa mērķus, kurus varētu kvalificēt kā A+;
 - H. tā kā visos scenārijos gaisa piesārņojuma samazināšanas izmaksas ir zemākas nekā finansiālie ieguvumi; tā kā neviens no scenārijiem nemazina ES vispārējo konkurētspējīgo stāvokli un tā kā scenārijs, kurā ir izvirzīti augsti stratēģiski mērķi, sekmē darbavietu radīšanu;
 - I. tā kā IA sniegtā izmaksu un ieguvumu analīze ir uzticama un līdzsvarota, kā tas tika apstiprināts IEEP ziņojumā; tā kā tie ieguvumi, kas rodas, īstenojot stratēģiju, tomēr ir novērtēti diezgan zemu, jo aprēķini attiecībā uz ieguvumiem veselības jomā tika veikti piesardzīgi, un tajos netika iekļauti ieguvumi saistībā ar vidi; tā kā attiecībā uz izdevumiem nav iekļauts rentablu pasākumu potenciāls kuģniecības nozarē;
 - J. tā kā IA ir parādīts, ka optimālais scenārijs, kurā robežizmaksas ir vienlīdzīgas robežieguvumiem, atrodas starp abiem scenārijiem — B un C;
 - K. tā kā CAFE darba grupa, kas pēta PM, atzīmēja, ka pastāv risks veselībai, ja cieto daļiņu $PM_{2,5}$ koncentrācija ir zem $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$, un ka to maksimālā vērtība nedrīkst pārsniegt $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
 - L. tā kā IEEP ir norādījis, ka Komisijas ierosinātā maksimālā vērtība $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ cietajām daļiņām $PM_{2,5}$ neietver stingrākas prasības dalībvalstīm attiecībā uz PM, bet drīzāk mīkstina saistības, pieļaujot izņēmumus;
 - M. tā kā gaisa kvalitātes uzlabošana dod labumu visai sabiedrībai, bet izdevumi ir jāsedz noteiktām nozarēm; tā kā šī iemesla dēļ ir nepieciešams atrast veidus, kā segt šos

izdevumus, ja, piemērojot principu „piesārņotājs maksā”, noteiktai nozarei rodas nepieņemami izdevumi;

- N. tā kā iekšējā tirgus noteikumi dažreiz apgrūrina mērķu un robežvērtību īstenošanu vides jomā ES;
- O. tā kā daudzās dalībvalstīs nav panākta atbilstība robežvērtībām, kādas paredzētas pašreizējos tiesību aktos par gaisa kvalitāti, proti, visvairāk problēmu ir Nīderlandē, Beļģijā, Vācijā, Ziemeļtālrijā, Polijā, kā arī lielās pilsētās; tā kā līdz šim pieņemtie pasākumi attiecībā uz piesārņojuma avotiem ir nepietiekami, lai sasniegtu atbilstību robežvērtībām;
- P. tā kā ir vajadzīga stratēģija ar ambicioziem mērķiem, kuros noteiktas maksimālas robežvērtības piesārņojošām vielām, un ar paredzētiem pasākumiem, kuros uzmanība pievērsta piesārņojuma avotiem, lai dotu iespēju dalībvalstīm sasniegt gaisa kvalitātes standartus, vienlaikus piešķirot papildu laiku tām dalībvalstīm, kas veikušas visus iespējamus pasākumus, bet joprojām nav sasniegušas atbilstību robežvērtībām,

Pareizu augstu stratēģisko mērķu izvirzīšana gaisa piesārņojuma problēmas risināšanā

- 1. atzinīgi vērtē Komisijas tematisko stratēģiju, kurā uzsvērts, ka gaisa piesārņojums ir nopietna veselības un vides problēma;
- 2. prasa, lai stratēģijai tiktu izvirzīti augstāki mērķi gaisa piesārņojuma samazināšanai atbilstoši C scenārijam attiecībā uz gaistošiem organiskiem savienojumiem (GOS), PM_{2,5} un NO_x, jo tā varētu panākt lielāku labumu veselības un nodarbinātības jomā, vienlaikus saglabājot līdzsvarotu pieeju izdevumiem un ieguvumiem; prasa piesārņojuma samazinājumu, kā norādīts šajā tabulā:

	2020 Pašreizējie tiesību akti	2020 <i>TSAP</i> ¹	2020 EP mērķi un atbilstošais scenārijs
SO ₂	68 %	82 %	82 % (B)
NO _x	49 %	60 %	65 % (C)
GOS	45 %	51 %	55 % (C)
NH ₃	4 %	27 %	27 % (A+)
PM _{2,5}	45 %	59 %	61 % (C)
kopējās izmaksas		papildu 7,1	papildu +/- 11 (EUR miljardi)

- 3. pozitīvi vērtē gada robežvērtības 30 µg/m³ ieviešanu 2010. gadā attiecībā uz PM₁₀ un

¹ Tematiskā stratēģija par gaisa piesārņojumu

atbalsta Komisijas priekšlikumu ieviest $PM_{2,5}$ daļiņu koncentrācijas maksimālo robežu, jo PM_{10} daļiņu sastāvā viskaitīgākā veselībai ir $PM_{2,5}$ daļa; prasa 2010. gadā ieviest gada robežvērtību $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ cietajām daļiņām $PM_{2,5}$; apstiprina, ka dalībvalstīm ir jāparāda, ka tās ir veikušas visus iespējamus pasākumus, lai tām varētu piešķirt papildu laiku atbilstības robežvērtībām sasniegšanai;

4. atbalsta Komisijas priekšlikumu 2020. gadā par mērķi izvirzīt 20 % iedarbības samazināšanu attiecībā uz $PM_{2,5}$ salīdzinājumā ar 2010. gada vidējo iedarbības indeksu; taču šo procentuālo samazinājumu prasa veikt dalībvalstīm, kurās ir jau sasniegti zemi iedarbības līmeņi;
5. prasa ieviest brīdinājumus par smogu tā augsta līmeņa gadījumos, lai cilvēki šajā laikā nelietotu atklātu uguni un mazāk izmantotu automobiļus;

Nozarēm veicamie pasākumi

6. aicina Komisiju un dalībvalstis pēc iespējas drīzāk veikt nepieciešamos pasākumus, lai samazinātu emisijas dažādās nozarēs, kuras vainojamas gaisa piesārņojumā;
7. aicina dalībvalstis veikt pasākumus, lai novērstu emisijas kuģniecības nozarē, tostarp, ieviešot krasta elektroenerģijas piegādi un ekonomiskos stimulus (piemēram, zemākas ostu nodevas nepiesārņojošiem kuģiem), lai tiktu izmantoti nepiesārņojoši dzinēji; aicina Komisiju iesniegt ieteikumu koordinētai rīcībai, lai nodrošinātu līdzvērtīgus konkurences apstākļus, kā arī pārskatīt flotes degvielas standartus un prasīt, lai Starptautiskā Jūras organizācija (*IMO*) veiktu atbilstīgu darbību; ir pārliecināts, ka ir nepieciešams labāk līdzsvarot izmaksas attiecībā uz emisiju samazināšanu no kuģiem un no sauszemes piesārņotājiem;
8. atzīmē, ka, lai gan lauksaimniecība ir viens no galvenajiem gaisa piesārņojuma avotiem, ir maz tādu noteikumu šajā nozarē, kuros prasīts samazināt emisijas; aicina dalībvalstis cīnīties pret gaisa piesārņojumu no liellopu audzēšanas un minerālmēsļu un siltumnīcu apkures iekārtu lietošanas, un izmantot subsīdijas lauksaimniecībai, lai risinātu problēmas, kas rodas amonjaka emisijas dēļ; prasa kopējās lauksaimniecības politikas pārskatīšanas kontekstā aktualizēt mērķi amonjaka emisiju samazināšanai; aicina Komisiju direktīvā par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli (*IPPC*) iekļaut intensīvās lauksaimniecības jautājumu;
9. aicina Komisiju pēc iespējas drīzāk iesniegt priekšlikumu par pasākumiem, lai samazinātu emisijas no rūpniecības avotiem, tostarp, pārskatot *IPPC* direktīvu, kurā jāparedz daudz efektīvāk veicināt jauninājumus un kuras darbības jomā jāietver mazās sadedzināšanas iekārtas, kuru saražotā siltumenerģija ir mazāka par 50 MWh;
10. lūdz Komisiju pēc iespējas drīzāk iesniegt priekšlikumu par pasākumiem, lai samazinātu emisijas no avotiem, ko rada mājāsaimniecības, tostarp, izstrādāt standartus apkures iekārtām; aicina dalībvalstis ieviest pasākumus un programmas to emisiju samazināšanai, kas rodas no mājāsaimniecībām, piemēram, no kamīniem;
11. prasa Komisijai pēc iespējas drīzāk iesniegt priekšlikumu par *Euro VI* normām smagajiem transportlīdzekļiem, kā arī norādīt, kādas varētu būt *Euro VII* normas, lai veicinātu gaisa kvalitātes mērķu sasniegšanu dalībvalstīs; aicina Komisiju nekavējoties

noteikt augstas *Euro 6* normas vieglajiem automobiļiem; aicina dalībvalstis veikt nepieciešamos pasākumus, lai pakāpeniski pārtrauktu agrāk ražotu piesārņojošu transportlīdzekļu ekspluatāciju vai, ja tas iespējams, stimulētu to modernizēšanu;

12. aicina dalībvalstis pārskatīt vietējo transporta sistēmu darbību un meklēt novatoriskus risinājumus, lai samazinātu automobiļu satiksmi pilsētu centrālajās daļās; ir pārliecināts, ka tādu vides zonu izveidošana, kas attur vairāk piesārņojošus automobiļus no iebraukšanas pilsētu centrālajās daļās, ir spēcīgs stimuls, lai modernizētu autoparkus; uzsver to, ka valstu valdības var stimulēt atjaunošanu, iegādājoties sabiedriskajam un daļēji sabiedriskajam autoparkam nepiesārņojošus automobiļus (*EEV*, *Euro 6* un *VI*);
13. aicina Komisiju ieteikt tādus pasākumus gaisa piesārņojuma samazināšanai, kuri saskaņā ar EK Līguma 95. panta 3. punktu nodrošina augstu vides aizsardzības līmeni; aicina Komisiju pieļaut izņēmumus attiecībā uz vietējā tirgus noteikumiem tām dalībvalstīm, kuras vēlas veikt pasākumus, lai sasniegtu augstākus standartus nekā pašreizējie ES standarti; ir pārliecināts, ka tās dalībvalstis, kas īsteno stingrākus standartus, nodrošina svarīgus stimulus jauninājumiem;

Likumdošanas uzlabošana

14. aicina Komisiju un Padomi noslēgt iestāžu nolīgumu ar Parlamentu, kurā šīs institūcijas izsaka apņemšanos īstenot piesārņojuma samazināšanas mērķus un visus Kopienas līmeņa pasākumus, kas ir izklāstīti iepriekš 8.–13. punktā; ir pārliecināts, ka šāds nolīgums veicinātu pārskatatbildības un līdz ar to likumdošanas uzlabošanu;

o

o o

15. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei, Komisijai, dalībvalstu valdībām un parlamentiem.

PASKAIDROJUMS

Tīrs gaiss ir vitāli svarīgs cilvēka veselībai. Gaisa piesārņojums ievērojami kaitē veselībai. Gaisa piesārņojuma dēļ Eiropā tiek zaudēti 3,6 miljoni dzīves gadu vai, citiem vārdiem sakot, 360 000 cilvēku mirst priekšlaicīgi, zaudējot 10 gadus. Piesārņots gaiss ir nāves cēlonis, kā arī smagu ciešanu un slimību, tostarp bojātas plaušu funkcijas, izraisītājs. Veselības problēmas visus cilvēkus neskar vienādi — bērni, vecāka gadagājuma cilvēki, kā arī ar plaušu slimībām slimojošas personas un cilvēki, kas dzīvo pilsētu teritorijās vai galveno autoceļu tuvumā, ir visvairāk apdraudēti. Gaisa piesārņojums kaitē arī dabiskai videi. Lēš, ka piesārņots gaiss nodara kaitējumu 55 % Eiropas ekosistēmu. Tā sekas ir paskābinošo vielu izgulsnēšanās mežos, eutrofikācija un bioloģiskās daudzveidības zudums. Šīs problēmas galvenokārt izraisa slāpekļa oksīdi, sēra dioksīds, amonjaks un arī ozons. Gaisa piesārņojums kaitē arī ēkām.

Gaisa piesārņojums ir pārrobežu problēma. Piesārņojošas vielas var pārvietoties simtiem un pat tūkstošiem kilometru lielos attālumos. Tādā valstī kā Apvienotā Karaliste tiek emitēts ievērojama līmeņa piesārņojums, bet pati valsts cieš no tā relatīvi maz. Taču biežo rietumu vēju iespaidā no šādām emisijām ievērojami cieš citas dalībvalstis. Nīderlande saņem lielu daudzumu piesārņota gaisa no Beļģijas, Vācijas un Apvienotās Karalistes, taču trīsreiz lielāku daudzumu tā emitē. Relatīvi lielu daudzumu piesārņota gaisa saņem Skandināvijas valstis.

Pašreizējā politika

Pēdējo 30 gadu laikā daļēji ar ES tiesību aktu palīdzību jau ir ievērojami uzlabota gaisa kvalitāte. Ir noteikti gaisa kvalitātes standarti, kā rezultātā daudzu piesārņojošu vielu emisijas ir strauji kritušas. Spēkā esošajās ES direktīvās uzmanība tiek veltīta emisiju avotiem, piemēram, lielām sadedzināšanas iekārtām, automobiļiem un smagkravas transportlīdzekļiem. Taču nav sasniegta atbilstība gaisa kvalitātes standartiem, un jo īpaši vēl ir nopietnas problēmas lielpilsētu ar pavadonpilsētām apkārtnē. Eiropas Vides aģentūras analīze norāda, ka vairāk nekā 50 % cilvēku, kuri dzīvo Eiropas pilsētās, ir pakļauti tādai piesārņojošu vielu koncentrācijai, kas pārsniedz dienas robežvērtības vairāk nekā 35 reizes gadā (*State and Outlook*, 2005. g., 268. lpp.). Tās vēl nav visas sliktās ziņas. Diemžēl pat pašreizējo noteikumu prasības nav pietiekamas, lai atrisinātu problēmas un sasniegtu mērķi, kas noteikts Sestajā vides rīcības programmā (*EAP*) t.i., sasniegt „tādu gaisa kvalitāti, kas nerada negatīvas sekas un riskus cilvēku veselībai un videi.” Šim nolūkam ir nepieciešama pārlicinoša stratēģija, kurā svarīgākā ir veselība un kura sniedz atbildes, kā risināt pašreizējās politikas trūkumus un problēmu par atbilstību tiesību aktiem.

Tematiskā stratēģija

Tematiskās stratēģijas pamatā ir plašs ietekmes novērtējums. Stratēģijas sākuma punkts bija trīs scenāriji (A, B un C) un visi tehniski iespējamie pasākumi (*MTFR*) piesārņojuma samazināšanai. Attiecībā uz ietekmes novērtējumu var izteikt šādas piezīmes:

* visi scenāriji, arī *MTFR*, ir rentabli, t.i., ieguvumi attiecībā uz veselību ir lielāki nekā izdevumi;

* visi scenāriji ir lielākā vai mazākā mērā neitrāli saistībā ar to ietekmi uz nodarbinātību un konkurētspēju. Tomēr ir jāatzīmē, ka, izmantojot C scenāriju, būtu izaugsme nodarbinātībā

visās nozarēs, izņemot lauksaimniecību. Ievērojams zaudēto darbavietu skaits lauksaimniecības nozarē (73 000) varētu tikt kompensēts ar darbavietu pieaugumu citās nozarēs;

* saskaņā ar dažiem viedokļiem dažādu scenāriju īstenošanas izmaksas ir novērtētas pārāk zemu. Īpaši automobiļu nozarē tiek uzskatīts, ka faktiski varētu būt lielāki izdevumi. No otras puses, sauszemes emisiju samazināšanas izmaksas varētu būt mazākas, ja arī kuģniecības nozare samazina emisijas (izmaksu aprēķinos nav iekļautas). Turklāt izmaksas varētu būt vēl mazākas, jo, protams, vēl nav ņemti vērā tie pasākumi, kas ir jāīsteno atbilstīgi saistībām (kuras vēl ir jānosaka) laika posmam pēc Kioto protokola;

* ieguvumu novērtējums ir nepilnīgs, jo aprēķinos ņemts vērā tikai veselības aspekts, turklāt vērtība, kas aprēķinos tiek noteikta cilvēka dzīvei, ir daudz zemāka nekā ASV izmantotajos aprēķinos. Aprēķinos netiek ņemti vērā arī ieguvumi attiecībā uz vidi un ieguvumi samazināta kaitējuma izteiksmē saistībā ar lauksaimniecības kultūrām (ko lēš EUR 0,3 miljardu vērtībā) un saistībā ar ēkām. Izmaksu un ieguvumu attiecība tāpēc īstenībā ir daudz labvēlīgāka;

* protams, svarīgas ir robežizmaksas un robežieguvumi. Ietekmes novērtējumā aprēķināts, ka optimālais scenārijs ir starp B un C scenārijiem; te jāņem vērā, ka ieguvumi veselības jomā novērtēti par zemu;

* Eiropas Vides politikas institūts ir analizējis ietekmes novērtējumu un secinājis, ka skaitļi un tāmes ir ticami.

Apsvērumi

Komisijas izvirzītie stratēģijas mērķi atbilst scenārijam, kurš būtu starp A un B scenārijiem. Kopējās izmaksas šim A+ scenārijam paredz līdz EUR 7,1 miljardiem. Ieguvumus lēš līdz EUR 42 miljardu apmērā. Izvēlētais scenārijs neveicinātu samazinājumu nodarbinātības jomā un tam nebūtu negatīvas ietekmes uz Eiropas konkurētspējīgo stāvokli pasaules mērogā.

Ņemot vērā informāciju, kas gūta konsultācijās par ietekmes novērtējumu un ieteikumos, ko izteikuši eksperti veselības jomā, referente uzskata, ka izvēlēto mērķu līmenim jābūt augstākam. Tematiskajā stratēģijā par gaisa piesārņojumu pārāk šauri tiek apskatītas izmaksas un par maz uzmanības ir veltīts ieguvumiem veselības jomā un iespējām, ko varētu piedāvāt pieeja, kas izvirzītu augstākus mērķus. Ievērojot Lisabonas stratēģiju un ES cenšanos būt pašai konkurētspējīgākajai ekonomikai pasaulē, piemērojamiem gaisa kvalitātes standartiem jābūt vismaz līdzvērtīgiem tiem, ko piemēro ASV. ASV tiek piemērota 15 mg robeža smalko cieto daļiņu (PM_{2,5}) koncentrācijai, lai gan jāpiezīmē, ka standarti ASV pamatojas uz mērījumu rezultātiem, kas gūti trīs gadu laikā, un ka mērījumi ne vienmēr atspoguļo karstos punktus.

Ja izvēlēsies scenāriju ar augstākiem mērķiem un ES izvēle tiks izdarīta veselības labā, tiks iegūtas daudzas iespējas jaunu darbavietu radīšanai, kā tas parādīts ietekmes novērtējumā. Gaisa kvalitāte ir visu pasaules pilsētu problēma. Tās tehnoloģijas un jauninājumi, ko izstrādā Eiropā, var tikt lietoti citās pasaules vietās.

Stratēģija — ambicioza, bet tāda, kas ievēro īstenošanas prasības

Referente vēlas drīzāk redzēt labākus rezultātus cīņā pret gaisa piesārņojumu. Tāpēc PM_{2,5}, GOS un NOx ir izvēlēts C scenārijs. Referente uzskata, ka attiecībā uz amonjaku labāks ir A+ scenārijs, bet SO₂ — B scenārijs. Referentes priekšlikumā paredzamās izmaksas varētu būt EUR 11 miljardi gadā, t.i., vairāk nekā Komisijas priekšlikumā paredzamie EUR 7,1 miljardi. C- scenārija izvēlei par labu varētu sniegt šādus argumentus:

* lielāki ieguvumi veselības jomā, nekā izmantojot A+ scenāriju, jo visvairāk kaitējuma veselībai izraisa PM_{2,5}, gaistoši organiski savienojumi (GOS) un NOx;

* C- scenārijs ir rentabls, un tā kopējās izmaksas EUR 11 miljardi gadā ir ievērojami zemākas nekā izmantojot C scenāriju (EUR 14,9 miljardi);

* tas ir labvēlīgs nodarbinātības izaugsmes ziņā un paver iespējas jauninājumiem. Izmantojot C- scenāriju, tiks radītas vairāk nekā 40 000 jaunas darbavietas, jo darbavietu zudums lauksaimniecības nozarē būs ierobežots, un citās nozarēs tiks radītas daudzas jaunas darbavietas.

Attiecībā uz amonjaku referente, tāpat kā Komisija, ir izvēlējusies scenāriju A+ un attiecībā uz SO₂ — B scenāriju šādu iemeslu dēļ:

* izmaksu pieaugums saistībā ar C scenāriju attiecībā uz amonjaku ir ļoti augsts;

* netiek ņemta vērā lauksaimniecības politikas reforma un vēl nav skaidra tās ietekme. Tādēļ referente prasa pārskatīt pieeju amonjaka jautājumam un padarīt šo pieeju efektīvāku, kad sāks izstrādāt kopējās lauksaimniecības politikas reformu;

* sekundāro daļiņu veidošanā amonjaka īpatsvars ir mazs, un kopējās izmaksas primāro un sekundāro daļiņu samazināšanai, īstenojot C līmeņa mērķus, bet amonjaka emisiju samazināšanai — A+ mērķus, ir apmēram tikpat lielas, cik tās būtu, ja arī amonjaka emisiju samazināšanai izvēlētos C scenāriju;

* B scenārijs ir pieņemams SO₂ samazināšanai, jo, izmantojot C scenāriju, būtu sasniegts relatīvi maz papildu ieguvumu veselības ziņā.

Referente, protams, apzinās, ka izvirzītie mērķi ir ambiciozi, un tos nebūs viegli īstenot. Jau tagad ir dalībvalstis, kurām ir grūtības pašreizējo mērķu sasniegšanā. Tāpēc referente atbalsta pagaidu atkāpi tām dalībvalstīm, kuras ir spējīgas pierādīt, ka ir veikušas visus iespējamus pasākumus, lai iekļautos šīs tematiskās stratēģijas noteiktajās robežvērtībās, taču nav spējušas sasniegt standartus. Tas dos stimulu ātri un pilnībā panākt atbilstību robežvērtībām. Tas, ka joprojām tiek gaidīti atbilstīgi pasākumi Eiropas līmenī attiecībā uz avotiem, protams, ir šķērslis, kurš kavē dalībvalstis īstenot šos mērķus. Tāpēc Komisijai ir pienākums pēc iespējas drīzāk izstrādāt tādas atbilstīgus pasākumus, kuru uzmanības centrā ir piesārņojuma avoti, savukārt Padome un Parlaments ir atbildīgi, lai bez kavēšanās tiktu pieņemti šādi pasākumi. Jebkura vilcināšanās to veikt nozīmētu iedzīvotāju veselības un vides atbilstīgas aizsardzības kavēšanu.

Referente arī apzinās, ka sabiedrībā izmaksas netiek sadalītas tādā pašā veidā kā ieguvumi. Katrā ziņā ir jāpiemēro princips, ka „piesārņotājs maksā”. Vairākumā gadījumu ražotāji spēj segt augstākas izmaksas, novirzot tās patērētājiem. Taču dažos gadījumos to izdarīt ir grūtāk,

jo konkurentiem ārpus ES nav noteikti jāsedz tādas pašas izmaksas. Referente tādēļ aicina Komisiju apsvērt iespējas, kā nodrošināt finansējumu tādos gadījumos, kad izmaksas nevar tikt novirzītas patērētājiem, bet piesārņotājiem tās nav pieņemamas. Tāpēc referente vēlas norādīt, ka struktūrfondi un Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonds (*EAGGF*) piedāvā iespējas atbalstam. Dalībvalstis var izmantot šos līdzekļus līdzfinansētiem pasākumiem (piemēram, gaisa attīrīšanas iekārtām lopkopības nozarē). Turklāt saskaņā ar noteiktiem nosacījumiem dalībvalstis var piešķirt uzņēmumiem valsts finansējumu.

Pasākumi

Ir nepieciešami daudzi pasākumi dažādās nozarēs, lai sasniegtu šajā stratēģijā izvirzītos mērķus. Šajā ziņā Komisijai ir svarīga loma (tostarp attiecībā uz piesārņojuma avotiem transporta nozarē, mazām sadedzināšanas iekārtām un apkures sistēmām), tāpat kā dalībvalstīm (tostarp attiecībā uz gaisa attīrīšanas iekārtām lauksaimniecības sektorā un kuģniecībā), kā arī decentralizētām iestādēm (attiecībā uz mobilitātes plāniem, karstajiem punktiem, brīdinājumiem par smogu).

Noslēgumā — labāks regulējums un tā īstenošanas uzlabošana

Eiropas Savienība patiesi strādā cītīgi, lai nodrošinātu „labāku regulējumu”, jo ir daudz iespēju uzlabot likumdošanu. Tematiskā stratēģija un pievienotā direktīva par apkārtējā gaisa kvalitāti ir „labāka regulējuma” piemēri. Referente ir uzklusējusi valstu un vietējo iestāžu, uzņēmējiesabiedrību un NVO pārstāvju viedokļus. Daudzajās diskusijās izskanēja noteikta neapmierinātība ar veidu, kādā Eiropā tiek ieviesta likumdošana. Galvenokārt laiku pa laikam ir dzirdamas sūdzības par to, ka atbilstīgus tiesību aktus neizdodas īstenot un ka ir nenoteiktība termiņa vidū. Izveidojot iespējamo stratēģisko pasākumu sarakstu, šī nenoteiktība tomēr saglabājas. Saziņai ar iedzīvotājiem, uzņēmējiesabiedrībām un zemāka līmeņa iestādēm (kurām arī tiek prasīts īstenot daudzus no pasākumiem) varētu palīdzēt tas, ka būtu skaidrs, kādus mērķus Komisija, Padome un Parlaments ir nolēmuši izvirzīt attiecībā uz gaisa kvalitāti, un kādus pasākumus saistībā ar emisiju avotiem var paredzēt un kad. Referente tāpēc atbalsta iestāžu nolīgumu, kurā ir noteiktas Komisijas, Padomes un Parlamenta atbildības jomas un saistības. Šāds nolīgums dotu ieguldījumu tiesību aktu „īstenošanas uzlabošanai” un veicinātu demokrātisko procesu.